

มุสลิมชายแดนใต้ในความรู้สึกของชุมชนไทยเสมือนจริง¹

แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง²

เรียนท่านผู้อ่านที่นับถือ
ก่อนที่ท่านจะอ่านบทความนี้ ผู้เขียนขอให้ท่านกรุณาทำใจเป็นกลาง
อย่าได้มีอารมณ์ความรู้สึกร่วมไปกับข้อมูลที่ผู้เขียนนำเสนอ
เพื่อที่เราจะไม่ผลิตซ้ำอคติและความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในสังคมไทยที่กำลังแตกแยกมากขึ้นไปกว่าที่เป็นอยู่
หากบทความนี้สร้างความรู้สึกโกรธเกลียด เศร้า เสียใจ เจ็บปวดแก่ผู้อ่านท่านใด
ผู้เขียนขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาครึ่งทศวรรษ ส่งผลให้เกิดการศึกษาและวิจัยขึ้นมากมายด้วยวัตถุประสงค์หลักที่จะทำความเข้าใจสาเหตุ ปัจจัยและผลกระทบของความรุนแรงดังกล่าว โดยเฉพาะผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ ชีวิตประจำวันของผู้คน และสังคมวัฒนธรรม หากแต่งงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจต่อความรู้สึกของผู้คนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่าที่ควร ทั้งที่ความรู้สึกของผู้คนเป็นสิ่งสำคัญไม่ต่างกับเรื่องอื่นๆ ความรู้สึกจะนำไปให้เกิดอคติและความลำเอียง ตลอดจนจนอาจเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม

อย่างไรก็ตามการศึกษารูสึกของผู้คนไม่ได้เป็นเรื่องง่ายนัก งานวิชาการไม่ว่าจะวิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์มักไม่นับรวมเอาความรู้สึกของผู้คนเข้ามาในการศึกษา อันเนื่องมาจากความเกรงกลัวต่อข้อครหาที่ว่างานจะไม่เป็นกลาง อย่างไรก็ตามในทางจิตวิทยาและมานุษยวิทยานั้นได้ให้ความสนใจต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้คนในสังคมทั้งในฐานะปัจเจกและชุมชนอยู่ไม่น้อย แต่เนื่องด้วยความรู้สึกและอารมณ์ถูกกำหนด ควบคุมด้วย ความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมทางสังคม ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะศึกษาความรู้สึกที่แท้จริงของผู้คนได้

บทความชิ้นนี้จึงให้ความสนใจสำรวจว่าเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปีนี้ ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้คนในสังคมไทยอย่างไรบ้าง

คำถามที่ตามมาจะหาข้อมูลอย่างไร ผู้เขียนสงสัยว่าจะมีพื้นที่ใดบ้างที่ผู้คนจะบอกเล่าความรู้สึกได้ใกล้เคียงกับที่คิดและรู้สึกอย่างแท้จริง คำตอบที่ได้คือน่าจะลองดูในพื้นที่ไซเบอร์สเปซ

¹ บทความประกอบกรสมมนาเรื่อง 5 ปีไฟใต้: สงคราม: ความรู้: ความสับสน: ... แล้วไงต่อ? ในวันอาทิตย์ที่ 18 มกราคม 2551 ณ โรงแรมโนโวเทล เซ็นทารา หาดใหญ่ จ.สงขลา บทความเรื่องนี้เป็นบทความเชิงสำรวจความรู้สึกของผู้คนและสังเกตการณ์ปรากฏการณ์ชุมชนเสมือนจริง ไม่ได้มุ่งเน้นวิพากษ์วิจารณ์ หรือวิเคราะห์สังคมด้วยทฤษฎีแนวคิดต่างๆ แต่อย่างไร

² อาจารย์ประจำภาควิชามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ไซเบอร์สเปซ (cyberspace) นับเป็นโลกใบย่อมในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่และสมาชิกจำนวนมาก มีข่าวสาร ข้อมูล ความคิดเห็น ที่เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว ชุมชนบนไซเบอร์สเปซเรียกกันว่า ชุมชนเสมือนจริง (virtual community) หรือชุมชนออนไลน์ ที่สมาชิกจะเข้ามาติดต่อกันสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์กันแบบไม่เห็นหน้าค่าตา ผู้คนหลากหลายอาชีพและสถานภาพเข้ามาปฏิสัมพันธ์กันผ่านอินเทอร์เน็ตโดยการใช้ข้อความ รูปภาพ เสียงและภาพเคลื่อนไหวในการสื่อสาร (http://en.wikipedia.org/wiki/Virtual_community#Introduction)

การเข้าเป็นสมาชิกของชุมชนเสมือนจริง จะเริ่มจากการเข้าเยี่ยมในฐานะ lurker³ หลังจากนั้นหากผู้มาเยือนรู้สึกสนใจจะเข้าเป็นสมาชิก ก็จะเข้าร่วมในชุมชนในฐานะสมาชิกใหม่ แล้วกลายเป็นคนใน และบางคนอาจขึ้นเป็นผู้นำของชุมชนแห่งนั้น ท้ายที่สุดสมาชิกจะออกจากชุมชนด้วยเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่ง(http://en.wikipedia.org/wiki/Virtual_community#Introduction)

วิถีของการเป็นสมาชิกคือเข้าไปฝากข้อความคำถาม ข้อเสนอ หรือแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ในชุมชนเสมือนจริงเหล่านั้น ในรูปแบบของการส่งข้อความ (Post message) เพื่อเข้าสู่กระดานสนทนา (Webboard) จากนั้นบรรดาผู้รู้ หรือผู้เกี่ยวข้องจะร่วมกันแสดงความคิดเห็น มากบ้างน้อยบ้าง ลึกซึ้งบ้าง ไร้สาระบ้าง ตามแต่ละที่ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ จะเห็นได้ว่า ชุมชนออนไลน์ การสื่อสารจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูล ความรู้ จิตสำนึก และอารมณ์ของผู้คน ณ ขณะนั้น (สังคม สัญจร และ พีระ ลีวลม www.thaitopic.com)

นักจิตวิทยาผู้ศึกษาเรื่องราวในพื้นที่ไซเบอร์สเปซสร้างแนวคิดเรื่องผลกระทบของความไม่ประหม่าที่จะพูดตามความต้องการ ที่กล่าวว่าโดยทั่วไปแล้วในพื้นที่เสมือนจริงคนมักพูดและทำสิ่งที่ไม่ได้ทำกันเป็นปกติในโลกที่ต้องเผชิญหน้ากัน ผู้คนมักรู้สึกผ่อนคลาย สามารถพูดในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ อธิบายตัวตนได้มากขึ้น ความรู้สึกและการกระทำเช่นนี้นับเป็นดาบสองคม บางครั้งทำให้คนสามารถแลกเปลี่ยนเรื่องส่วนตัวมากๆ เปิดเผยความรู้สึกเล็กๆ ความกลัว และความหวังในทางกลับกันการแสดงออกในพื้นที่เสมือนจริงอาจใช้ภาษาหยาบคาย วิพากษ์วิจารณ์ด้วยความโกรธ เกลียดชัง หรือแม้กระทั่งคุกคาม

การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นด้วยลักษณะเฉพาะของพื้นที่เสมือนจริงคือไม่มีใครรู้ว่าผู้แสดงความคิดเห็นคือใคร (anonymity) ไม่ต้องกังวลว่าเมื่อคุณพูดสิ่งใดออกไปท่าทางและเสียงจะไม่เหมาะสม ไม่ต้องกังวลว่าคนอื่นจะมีน้ำเสียงหรือท่าทางอย่างไรต่อคุณ (invisibility) สามารถแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นโดยไม่มีเซ็นเซอร์ โดยเฉพาะสามารถไป "ตีหัวแล้วกลับเข้าบ้านได้ทันที" ต่างจากปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าที่เมื่อต้องการแสดงสิ่งใดจะต้องผ่านกระบวนการคิดก่อน นอกจากนี้ในชีวิตประจำวันที่คนไม่สามารถพูดคุยกันได้อย่างเสมอภาคอันเนื่องมาจากความไม่เท่า

³ Lurker เป็นคำศัพท์ในวัฒนธรรมอินเทอร์เน็ต หมายถึงผู้ที่เข้าไปชมเว็บบอร์ด ห้องสนทนาต่างๆ กลุ่มข่าวสาร โดยที่ไม่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อมูล

เทียมทางสถานภาพ สถานะทางเศรษฐกิจ อายุ และเพศทำให้พื้นที่ไร้พรมแดนอย่างอินเทอร์เน็ต กลายเป็นพื้นที่แห่งความเท่าเทียมทางสถานภาพ และอคติต่อกายภาพ (neutralizing of status) บุคลิกภาพของคนแต่ละคนอาจปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้นในพื้นที่เสมือนจริง (John Suler, 2002)

เมื่อชุมชนเสมือนจริงกลายเป็นพื้นที่ความสัมพันธ์ของผู้คนรูปแบบหนึ่ง นักมานุษยวิทยาจึง เริ่มเข้ามาให้ความสนใจโลกของไซเบอร์สเปซซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะ เฉพาะตัว โดยมากนักมานุษยวิทยาให้ความสนใจในการวิเคราะห์อัตลักษณ์ในพื้นที่แห่งนี้ อย่างไรก็ตาม นักวิชาการ 2 ท่านได้ให้ความสนใจกับความสัมพันธ์ในพื้นที่เสมือนจริงนี้ คนแรกคือ Merlyna Lim⁴ ผู้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ นายทุน และสังคมในประเทศ อินโดนีเซีย มองว่าอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่แห่งเสรีภาพที่นำไปสู่การตรวจสอบความสัมพันธ์ของกลุ่ม คนที่หลากหลาย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์และสร้างพื้นที่สาธารณะ (นฤพนธ์ ดัวงวิเศษ ,2547)

ขณะที่ Birgit Brauchler ผู้เขียนบทความเรื่อง Moluccan Cyberactors: Religion, Identity and the Internet in the Moluccan Conflict ที่ตั้งคำถามว่าเหตุการณ์ในอินเทอร์เน็ตกับ เหตุการณ์จริงสัมพันธ์กันอย่างไร โดยให้ความสนใจข้อความที่คนเข้าไปเขียนในอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในเรื่องของความขัดแย้ง Brauchler พบว่าความขัดแย้งในชุมชนเล็กๆ ถูกแปรสภาพเป็น ความขัดแย้งระหว่างศาสนาคริสต์และอิสลาม กลุ่มคนที่อยู่นอกโมลุกกะทั้งชาวมุสลิมและคริสเตียน จากต่างชาติพยายามเข้าไปใกล้เกลี้ยความขัดแย้งในพื้นที่อินเทอร์เน็ต เห็นได้ว่าอินเทอร์เน็ตไม่ได้ เป็นกลางและส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางในระดับโลก (เพ็งอ้าง)

เมื่อพิจารณาแนวคิดของนักวิชาการทั้ง 3 ท่านอาจสรุปได้ว่า พื้นที่ชุมชนเสมือนจริงเป็น พื้นที่เปิดกว้างด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การที่ไม่ต้องปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้ากันทำ ให้สมาชิกของชุมชนมีความผ่อนคลาย สบายใจ ที่จะแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกและความ ต้องการ หากพิจารณาในบริบทของสังคมไทย พื้นที่นี้จึงเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจในประเด็นที่ว่า วัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มักจะควบคุมในเรื่องการแสดงความรู้สึกผ่านทางสีหน้า ท่าทาง ตลอดจนระมัดระวังการแสดงความคิดเห็นหรือปะทะกันต่อหน้า ดังนั้นพื้นที่เสมือนจริงอย่าง อินเทอร์เน็ตจึงเปิดโอกาสให้ผู้คนได้แสดงความรู้สึกด้านบวกและโดยเฉพาะในด้านลบตาม ที่ต้องการ หรืออาจจะมากกว่าที่รู้สึกจริงก็เป็นได้

นอกจากนี้หากพิจารณาในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมพื้นที่เสมือนจริงเป็นทั้งพื้นที่ในการ ใกล้เกลี้ยความขัดแย้ง หรืออีกทางหนึ่งอาจเป็นพื้นที่สร้าง ความขัดแย้ง ตลอดจนเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์และอัตลักษณ์ของกลุ่มคน

⁴ the School of Justice and Social Inquiry and the Consortium for Science, Policy and Outcomes at Arizona State University.

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้เห็นว่าหากต้องการตรวจสอบความรู้สึกของผู้คนในสังคมไทย ต่อผู้คนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พื้นที่บนเว็บไซต์ของเว็บไซต์ต่างๆ ก็น่าจะมีความสำคัญในฐานะสนามการศึกษาอยู่ไม่น้อย

ด้วยข้อจำกัดของเวลาผู้เขียนจึงเลือกเว็บไซต์ต่างๆ 9 เว็บไซต์ด้วยกัน คือ mthai.com⁵, aromdee.net, news.hunsa.com, sanook.com, pantip.com⁶, pramool.com⁷, prachathai.com⁸, manager.co.th⁹, southpeace.go.th¹⁰ (กอรมน.) รวม 13 เว็บไซต์ แม้เว็บไซต์ที่หลากหลายเหล่านี้จะแสดงให้เห็นความรู้สึกของผู้คนหลากหลายเพศ วัยและอาชีพ แต่ก็อาจมีข้อจำกัดอยู่ที่มีเพียงคนกลุ่มหนึ่งในสังคมที่สามารถเข้าถึงชุมชนออนไลน์ ซึ่งอาจคาดเดาได้ว่าเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับกลาง มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ในระดับหนึ่ง

⁵ www.mthai.co.th, www.aromdee.net, www.hunsa.com, www.sanook.com, เป็น web portal หรือเว็บไซต์ที่ผู้ใช้สามารถที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ให้บริการข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายสินค้า ความบันเทิง การสร้าง-ตอบกระทู้คำถามเพื่อแสดงหรือแลกเปลี่ยนความเห็น และลิงค์ไปยังเว็บไซต์อื่น ๆ ข้อมูลทั้งหมดเหล่านี้จะถูกรวบรวมไว้ในที่เดียวกัน ทำให้เว็บทั้ง 4 ได้รับความนิยมมากในประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ใช้งานที่ต้องการความบันเทิง หาข้อมูลทั่วไป หรือเพิ่งเริ่มใช้อินเทอร์เน็ต เป็นเว็บที่มีผู้คนหลากหลายทั้งอายุและเพศเข้าเยี่ยมชมและเป็นสมาชิก

⁶ www.pantip.com เป็น web portal ที่ได้รับความนิยมมากอีกแห่งหนึ่ง นอกเหนือจากห้องซื้อขายสินค้า, การหาข้อมูลต่าง ๆ, การสนทนาออนไลน์, การสร้างเว็บไซต์และไดอารี่ออนไลน์ส่วนตัวแล้ว พันธุ์ทิพย์ดอทคอมยังมีจุดแข็งที่เว็บไซต์ที่แบ่งห้องสนทนาออกเป็นหมวดหมู่ตามความสนใจอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง สินค้า บริการ สุขภาพ ความงาม เทคโนโลยี ท่องเที่ยว ฯลฯ ห้องราชดำเนินเป็นห้องสำหรับให้คนชั้นกลางที่ในวัยทำงานเข้าไปถกเถียงในเรื่องของการเมือง

⁷ www.pramool.com เป็นเว็บไซต์ที่มีจุดประสงค์เพื่อการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้า โดยผู้ซื้อขายต้องสมัครเป็นสมาชิก และนำสินค้าที่ต้องการขายมาประมูล นอกจากนั้นยังมีส่วน webboard เพื่อให้ผู้เข้าใช้งานสามารถตั้งกระทู้เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายหรือประเด็นข่าวสารอื่น ๆ ผู้เข้ามาใช้เว็บนี้ส่วนใหญ่วัยรุ่นผู้ชายที่นิยมเล่นเกมออนไลน์

⁸ www.prachathai.com เป็นเว็บหนังสือพิมพ์ออนไลน์ที่มีชื่อเสียงในหมู่ผู้สนใจข่าวสารการเมือง มีจุดเด่นที่บทความและกระทู้ที่มีเนื้อหาวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นต่างๆ อย่างเผ็ดร้อน

⁹ www.manager.co.th เป็นเว็บไซต์ข่าวสารออนไลน์ในเครือผู้จัดการ ให้นำนักข่าวสารไปที่การเมืองและเศรษฐกิจ ทั้งยังมีเว็บไซต์ที่สมาชิกหลากหลายเพศ อายุ และวัยเข้าไปแสดงความคิดเห็นในเรื่องเหตุการณ์บ้านเมืองต่างๆ

¹⁰ www.southpeace.go.th เป็นเว็บของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้าและกองกำลังผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร เป็นเว็บไซต์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร รับเรื่องราวร้องทุกข์และข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการทำงานของหน่วยงาน รวมถึงการเปิดให้มีกระดานสนทนาหรือเว็บไซต์ให้สมาชิกได้เข้าไปพูดคุยแลกเปลี่ยนสถานการณ์บ้านเมือง สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ในองค์กร

ความน่าสนใจของเว็บข้างต้นคือเว็บเอ็มไทย อารมณ์ดี ھرรษา และสนุก เป็นเว็บที่มีผู้คนหลากหลายเข้ามาอ่านข่าวที่เชื่อมโยงไปยังหนังสือพิมพ์ต่างๆ และตั้งกระทู้ขึ้นมาเพื่อแลกเปลี่ยนถกเถียงประเด็นต่างๆ ซึ่งกำลังอยู่ในกระแสความสนใจของคนในสังคม โดยเฉพาะเว็บบอร์ดที่เลือกมาจากเว็บสนุกมีความน่าสนใจที่ข่าวยิงรถตู้โดยสารเบตง-หาดใหญ่ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความสะเทือนใจอย่างมาก พบว่าภายในเวลา 2 วันมีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็นต่อข่าวถึง 1,317 ข้อความ

เว็บประชาไท และผู้จัดการ เป็นเว็บไซต์ด้านข่าวสารโดยเฉพาะข่าวสารด้านการเมือง และให้ความสนใจประเด็นข่าวภาคใต้อย่างต่อเนื่อง ความคิดเห็นในเว็บประชาไทจะมีการแทรกข้อมูลข่าวสารเข้าไปประกอบความเห็นเป็นระยะๆ ที่สำคัญจากการสำรวจพบว่าเว็บผู้จัดการมีคนในพื้นที่ 3 จังหวัดเข้ามาแสดงความคิดเห็นจำนวนมากพอสมควร เว็บพันธุทิพย์โดยเฉพาะห้องราชดำเนินเป็นพื้นที่ที่ก่อการเมืองตั้งแต่นักศึกษาจนถึงคนทำงานจะเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกันอย่างคับคั่ง ในการแสดงความคิดเห็นมีการแทรกความรู้ ข้อมูลข่าวสารเข้าไปด้วย

เว็บประมุข เป็นเว็บที่วัยรุ่นใช้เป็นที่แลกเปลี่ยนสินค้า ความน่าสนใจอยู่ที่กระทู้ที่มีข้อความสั้นๆ ว่า “เกลียดใจรีโตอยากระบายเชิญทางนี้” มีผู้เข้ามาแสดงความเห็นถึง 309 ความเห็นต่อเนื่องเป็นเวลา 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 11 พ.ค. 2547 ถึงวันที่ 18 พ.ค. 2548 ความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นความรู้สึกเท่านั้น ไม่ได้พูดถึงข้อมูลแต่อย่างใด ข้อความที่ใช้แสดงความรู้สึกเป็นคำคำหยาบคาย ที่พาดพิงถึงศาสนาและชาติพันธุ์

สุดท้ายคือเว็บกอรมน. ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของทางราชการเว็บเดียวในที่นี้ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน มีกฎกติกาในการเขียนเว็บบอร์ดข้อหนึ่งว่า “โปรดงดเว้นการใช้คำหยาบคาย ส่อเสียด ดุหมิ่น กล่าวหาให้ร้าย สร้างความแตกแยก หรือกระทบถึงสถาบันอันเป็นที่เคารพ” พร้อมคำโปรยเชิญชวนเข้ามาแลกเปลี่ยนความเห็น ว่า “ขอเชิญร่วมแสดงความคิดเห็นปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หนึ่งความคิดของคุณอาจเป็นแนวทางสู่ความสงบสุขใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”

จากการสำรวจสามารถแบ่งเป็นเว็บบอร์ดเป็น 2 ประเภทคือ เว็บบอร์ดที่แสดงความคิดเห็นต่อกระทู้ นอกจากนี้เป็นเว็บบอร์ดที่เริ่มต้นด้วยข่าวเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วมีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็น

เว็บบอร์ดที่เริ่มบทสนทนาด้วยกระทู้มี 4 เว็บบอร์ด 6 กระทู้ได้แก่ เว็บบอร์ดห้องราชดำเนินของพันธุทิพย์ เว็บบอร์ดผู้จัดการ เว็บบอร์ดประมุขดอทคอม และเว็บบอร์ดของกอรมน. ในที่นี้ได้เลือกเว็บบอร์ดห้องราชดำเนินมา 2 กระทู้ กระทู้แรกชื่อว่า ความเห็นของมุสลิมใต้คือ รัฐและคนศาสนาอื่นกดขี่ (ปอเนาะแหกคอก, 31 ม.ค. 2547) ที่สันนิษฐานว่าสาเหตุของการก่อเหตุร้ายในภาคใต้เกิดจากคนมุสลิมถูกกดขี่ หรือ “เพื่อสนองความอยากของคนบางคน” มีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็น 17 ข้อความ กระทู้ที่ 2 ชื่อว่า ชาวมุสลิมช่วยเปิดใจกว้างแล้วอ่านหน่อยนะ (Hopefull, 22 ก.ย. 2548) มีเนื้อหา

วิพากษ์วิจารณ์คนมุสลิมที่ไม่ยอม “เข้าพวก” กับศาสนาอื่น นับถือแต่พระเจ้าของตัวเอง มีคนที่เคร่งครัดในศาสนาจนกระทั่งหลงทาง “ในบรรดาคนหลงของท่าน มีอัตลักษณ์ ที่ชวนให้ผู้อยู่ร่วมในสังคมพากันรังเกียจ คือการรวมกลุ่มถือพวกโดยมีค่านิ่งถึงความผิดถูกชั่วดี ... ไทยมุสลิมที่หลงเขลา เข้าไม่ถึงศาสนาแล้ว มาทำให้ผู้อื่นอดทนระอาใจ” กระทู้นี้มีผู้แสดงความคิดเห็น 35 ข้อความ

เว็บบอร์ดผู้จัดการ มีกระทู้ที่เลือกมาในที่นี้มี 2 กระทู้ด้วยกัน โดยเลือกจากกระทู้ที่มีคนเข้ามาแสดงความคิดเห็นจำนวนมากพอสมควร คือประมาณ 30 – 40 คน กระทู้แรก *คนมลายูมุสลิมขอประณามผู้ที่สร้างความเสียหายที่ชายแดนภาคใต้* (บังมะ อูซิง มลายูมุสลิมตัวจริงเสียงจริง, 24 ม.ค. 2547) ในกระทู้ที่ตั้งไว้มีเนื้อหาที่ยืนยันว่าไม่ได้คิดจะแบ่งแยกดินแดน และขอประณามการกระทำผู้ที่ทำร้ายพระสงฆ์และทำให้เกิดความเสียหาย เก่งว่าเหตุการณ์จะทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างไทยพุทธ-มุสลิม ผู้ที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นในกระทู้นี้มีจำนวน 44 คน กระทู้ที่สองชื่อว่า *โปรดเข้าถึง เข้าใจ และให้ความเห็นใจต่อข้าราชการ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้บ้าง?* (ข้าราชการจังหวัดยะลา, 8 พ.ย. 2548) ผู้ที่เข้ามาตั้งกระทู้เป็นข้าราชการไทยพุทธผู้หนึ่งมีความรู้สึกหวาดกลัวต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเองและครอบครัว อีกทั้งหน่วยงานจากส่วนกลางไม่มีความเข้าใจและเห็นใจต่อการทำงานท่ามกลางสถานการณ์รุนแรง มีผู้ให้ความสนใจแสดงความคิดเห็น 31 คน

กระทู้ที่เลือกมาจากเว็บบอร์ดของกอรมน. เป็นกระทู้ที่ขึ้นข้อความสั้นๆ ว่า *การกระทำตนเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาคาใจ* มีผู้เข้าไปอ่านความคิดเห็นในเว็บบอร์ดนี้ 1,313 คน และมีผู้ให้ความเห็น 25 คน เว็บบอร์ดสุดท้ายคือ pramool.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ประมวล ชื่อ ชาย แลกเปลี่ยนสินค้าเท่านั้น กระทู้ที่ขึ้นไว้เป็นเพียงประโยคสั้นๆ ว่า *เกลียดโจรได้ อยากรบายเชิญทางนี้*

เว็บบอร์ดที่เริ่มด้วยการขึ้นข่าวเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ในที่นี้มี 5 เว็บบอร์ด ข่าว 7 เรื่อง คือ เว็บบอร์ดประชาไท เว็บบอร์ดเอ็มไทย เว็บบอร์ดหรรษา เว็บบอร์ดสนุก และเว็บบอร์ดอารมณ์ดี

เว็บบอร์ดเอ็มไทยที่เลือกมามี 3 ข่าวด้วยกัน ข่าวแรกเป็นข่าวเกี่ยวกับครูจุฬาลง ขึ้นหัวข้อว่า *โจรได้ใจปิดล้อม ตชด. – ครูจุฬาลงริบหรี่* (เดลินิวส์, 24 พ.ค. 2549) ซึ่งเป็นข่าวความคับหน้าอาการและคดีของครูจุฬาลงที่ถูกผู้ก่อการร้ายจับและทำร้ายร่างกาย มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมด 29 ความคิดเห็น ข่าวที่สองเป็นข่าว *โจรได้กว่า 30 บุกล้อม! ยิงผู้เฒ่าดับ 2 คนพิการ 1* (มติชน, 7 มี.ค. 2549) มีเนื้อหา “คนร้ายวัยรุ่นกว่า 30 คน อาวุธครบมือปิดล้อมหมู่บ้านชาวไทยพุทธที่ปัตตานี บุกล้อมดับ 3 ศพ เป็นคนแก่ 2 และคนพิการ 1 ผู้เฒ่าวัย 70 ถูกสังหารโหด ยิ่งแล้วเฒ่าเตรียมทั้งตัว แกรมวางเพลิง"บ้าน-ยุงฉาง-รถ" เหตุเกิดที่อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี มีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็นต่อข่าวดังกล่าว 35 ข้อความ และข่าวสุดท้ายคือข่าว *มีอบสตรี้มุสลิมสลายตัวแล้ว!! หลังรัฐสัญญาปล่อยตัวผู้หายภายใน 1 เดือน* (กรุงเทพธุรกิจ, 6 พ.ค. 2550, mthai.com) จากเหตุการณ์ทหารพรานเข้าตรวจค้นและปิดล้อมที่มีสียัดบ้านหรือแป อ.กรงปินัง จ.ยะลา และเชิญตัวชาวบ้านไปควบคุมตัวไว้ที่ค่าย

อิงคยุทธบริหารจำนวน 24 คน กลุ่มเด็กและสตรีมุสลิมจำนวนกว่า 300 คน จึงมาชุมนุมกันบนถนนยะลา-เบตง ที่หน้ามัสยิดกรงปินัง เรียกร้องให้ปล่อยบุคคลทั้ง 24 คน และให้ถอนทหารพรานออกจากพื้นที่ ชาวนี้มีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็น 107 ข้อความ

เว็บประชาไทลงข่าวเรื่องแกนนำป่วนใต้สยบรัฐหนี้ยชบวนการนักฆ่าไร้การควบคุม (17 ก.พ. 2550) ข่าวโดยสรุปคือ พล.ต.อุดมชัย ธรรมสาโรชรัตน์ รองผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ฝ่ายทหาร เปิดเผยว่าสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มดีขึ้น เนื่องจากฝ่ายรัฐเข้าถึงขบวนการก่อความไม่สงบได้มากขึ้น เพราะสามารถดึงแกนนำในระดับผู้กำหนดยุทธศาสตร์การต่อสู้ ด้วยการประสานการรณรงค์ทางการเมือง วัฒนธรรม ศาสนาและทางการทหารทุกรูปแบบ เพื่อก่อสงครามกลางเมือง ระหว่างเชื้อชาติและพัฒนาให้เป็นสงครามศาสนา ออกมาจากขบวนการได้แล้ว มีผู้แสดงความคิดเห็นต่อข่าวนี้ 10 ความคิดเห็น

เว็บสนุกเสนอข่าว ยิงถล่มรถโดยสารยะลา-เบตง ก่อนยิงหัวทีละคนดับ 8 เจ็บ 2 (คมชัดลึก, 14 มี.ค. 2550) เป็นข่าวคนร้ายยิงรถตู้โดยสารสายยะลา – เบตง ทำให้มีผู้เสียชีวิต 8 คน บาดเจ็บ 2 คน ที่อ.ยะหา จ.ยะลา เนื่องจากเหตุการณ์ครั้งนี้ถือเป็นการกระทำที่รุนแรงอย่างมากเหตุการณ์หนึ่งในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา จึงมีการแสดงความคิดเห็นต่อข่าวนี้ถึง 1,317 ข้อความภายใน 2 วัน (14 – 15 มี.ค. 2550)

เว็บหรรษาลงข่าวสองโจรใต้ดวงกุด ยิงครูดับซึ่งรถหนี้ยี ตร.-ทหารไล่ล่า จนมุมสะบักสะบอม (แนวหน้า, 25 ม.ค.2551) รายละเอียดของข่าวคือเจ้าหน้าที่ตำรวจจับโจรใต้ 2 คน ที่ก่อเหตุยิงครูในจังหวัดปัตตานีเสียชีวิต “ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่า มีคนในพื้นที่ อ.โคกโพธิ์ เป็นผู้บงการให้ยิงครูเป็นครั้งสุดท้าย จากนั้นจึงจะยอมปล่อยทั้ง 2 ให้เป็นอิสระ ...นอกจากนี้ผู้ต้องหายังรับสารภาพด้วยว่า เป็นสมาชิกกลุ่มตารีกัต ซึ่งกลุ่มเดียวกันกับผู้ก่อเหตุความไม่สงบที่มัสยิดกรือเซะเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 ซึ่งเจ้าหน้าที่จะขยายผลจับกุมผู้เกี่ยวข้องต่อไป” มีผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมด 51 ความคิดเห็น

เว็บอารมณ์ดีนำเสนอด้วยภาพข่าวทหารที่ถูกทำร้ายเกือบ 10 ภาพ (25 มีนาคม 2551) และมีความเห็นต่อภาพดังกล่าวประมาณ 60 ความเห็นด้วยกัน

ความรู้สึกรู้สึกของชาวชุมชนเสมือนจริง

ความเห็นทั้งหมดต่อเว็บบอร์ดข้างต้นอาจแบ่งความรู้สึกของผู้คนที่เข้ามาในชุมชนเสมือนจริงทั้ง 9 ชุมชนได้ดังต่อไปนี้

ความรู้สึกรู้สึกโกรธและเกลียด คงไม่อยากเกินความคาดเดาว่าชาวชุมชนเสมือนจริงรู้สึกโกรธและเกลียดใคร จากการสำรวจพบว่าผู้ที่ถูกโกรธและเกลียดชังมากที่สุดคือผู้ก่อการร้าย และคนมุสลิม ความเห็นจำนวนหนึ่งรู้สึกในทางลบต่อผู้ก่อการร้ายโดยไม่ได้ระบุว่าเป็นใคร นับถือศาสนาอะไร กลุ่มชาติพันธุ์อะไร บ้างก็เรียกกลุ่มผู้ก่อการร้ายว่าโจรใต้ ความเห็นดังกล่าวเช่น

เมื่อไหร่ทางการจะฆ่าไอ้พวกโจรกรนนี้ให้หมดเสียที หรือจะรอให้มันฆ่าคนบริสุทธิ์ให้หมดก่อนอย่างนั้นหรือ (เกลียดโจรได้, 7 มี.ค.2549,mthai.com)

กฎหมายไทยเอ๊ยพวกคนถ้อยที่ทำร้ายครูหลังโดยที่เค้าไม่มีความแค้นอะไรรู้ทั้งรู้ว่าครูหญิงเป็นแม่พิมพ์ของชาติยังลงมือทำร้ายอย่างโหด***มหารุณได้ลงคอคความผิดของคนถ้อยเหล่านั้นต้องรับโทษประหารสถานเดียว (ประหาร, 25 พ.ค. 2549, mthai.com)

เกลียดที่สุดเลย ออกไปจากประเทศฉันสักที คิดจะแบ่งแยกหลอ ชาติน้ำก็คงไม่มีแผ่นดินให้พวกเธอเหยียบ (boorin , 26 มี.ค. 2551,aromdee.net)

หากเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเสมือนจริงจะพบว่า คนส่วนใหญ่จะเหมารวมว่าโจรได้ ผู้ก่อการร้าย = มุสลิม หรืออิสลาม ดังนั้นจึงมีข้อความที่แสดงความรู้สึกเกลียดชังคนมุสลิม รวมถึงศาสนาอิสลามมากมายนับไม่ถ้วน จากที่เป็นข้อความต่อว่าต่อขานบ้าง แสดงความไม่เข้าใจบ้าง จนกระทั่งความรู้สึกจะร้อนแรงขึ้นเรื่อยๆ ถึงคำว่าด้วยคำหยาบค้าย ดังตัวอย่างเพียงน้อยนิดที่ยกมา

ปากว่าตาขยิบ สมองพวกมุสลิม ก็มีแต่มุสลิมเท่านั้น คนอื่นคือพวกนอกศาสนา ก็รปอเนอะนั่นแหละแหล่งปลูกฝังค่านิยมตั้งแต่เด็ก แล้วจะไม่ให้มีครามแตกแยกได้อย่างไร (ban,24 ม.ค.2547,manager.co.th)

...แต่มันถูกปลูกฝังมาเป็นเวลานาน ชั่วลูกชั่วหลาน มันถูกหล่อหลอม จนแทบจะเรียกได้ว่าเป็นเนื้อเดียวกัน ระหว่าง ศาสนา และ ความเชื่อที่ผิดๆ มันเป็นเส้นบางๆ ระหว่าง เครื่องศาสนา กับ วิกลจริตดังนั้นสมานฉันท์จึงต้องใช้กับคนอื่นที่ไม่ใช่พวกนี้ (stina , 24 ก.ย. 48, pantip.com)

ไอ้พวกอิสลามเฮงชวย สันดานป่าเถื่อนไม่มีอิสลามที่ไหนในโลกอยู่กันอย่างสงบเลยจะบอกให้ถ้าไม่ทะเลาะกันเองก็ทะเลาะกับคนอื่น ไอ้พวกสัตว์เดรัจฉาน (ห, 9 มี.ค. 2549,mthai.com)

พวก...นรกมาเกิด จ๋อยยิ่งหัวทีละคนเลยหรือ คุณ พวกมุสลิม ไปตาย***ที่ไหนก็ไป เลวทรกอัลเลาะ บ้าน***หรือ เมื่อไหร่จะตอบได้มันแบบรุนแรงชะที่เนี่ย (เลว,14 มีนาคม 2550, sanook.com)

"ไม่มีศาสดาของศาสนาไหนสอนคนให้สรรเสริญพระเจ้าด้วยการ" ฆ่าใครหรือทำร้ายใคร "ศาสดาของศาสนาอิสลามสอนแบบนี้ใช่ไหม ? จะได้ว่ารู้ว่า คนมุสลิมแบบท่านๆ มันคบไม่ได้ แล้ว (manga, 28 มี.ค. 2551, aromdee.com)

ในความเป็นจริงแล้วยังมีความรู้สึกที่แสดงออกมาอย่างรุนแรงมากกว่านี้ ซึ่งวัดได้จากถ้อยคำหยาบค้าย ข้อเสนอที่ให้ตอบได้กับคนมุสลิม (ที่ผู้แสดงความเห็นว่าเป็นผู้ก่อเหตุ) ด้วยความรุนแรงดังจะนำเสนอต่อไป นอกจากนี้สิ่งที่น่าสนใจก็คือคนส่วนใหญ่มักเชื่อมโยงว่าศาสนาเป็นเหตุแห่งการกระทำรุนแรงที่เกิดขึ้น

ถึงแม้ว่าคนส่วนใหญ่ในชุมชนไทยเสมือนจริงทั้ง 9 ชุมชนจะรู้สึกในทางลบต่อคนมุสลิม เพราะเข้าใจว่าคนมุสลิมเป็นผู้กระทำความรุนแรงทั้งหมดในภาคใต้ แต่ก็ยังคงมีคนไทยบางส่วนที่ออกมาตอบโต้ข้อกล่าวหาและประณามนั้น เช่น

ผมเป็นคนไทยนับถือศาสนาพุทธ อยู่ที่ปัตตานีมา 30 กว่าปีแล้ว ประชาชนในจังหวัดนี้รักใคร่กันดี อาจจะมีพวกก่อความไม่สงบ บ้างแต่เป็นส่วนน้อย เหมือนกับโรงเรียนก็มีนักเรียนดี และนักเรียนเกเร คนที่นี่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน นับถือความเชื่อศาสนาของกันและกัน ไม่เคยกล่าวหาหรือกระทำอันใดที่ก้าวล่วงให้ผู้ที่นับถือศาสนาอื่นเสียหาย ทำไมไม่คิดว่าคนที่นับถือศาสนาเดียวกับเรา และมีอำนาจ วาสนา บุญหนักศักดิ์ใหญ่ มีตำแหน่งหน้าที่ใหญ่โต จะเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง เอาใจไปจับใจ คงจับได้หรอกนะ (คนตานี, 24 ม.ค.47,manager.co.th)

อยากให้ชาวบ้านแถว 3 จังหวัดภาคใต้ช่วยกันจับตาสอดส่องคนแปลกหน้าที่เข้ามาในพื้นที่ และมาสวมรอยสร้างสถานการณ์ ใ้พวกสี่เหลี่ยมกับสี่กาก็นะ ต้องคอยจับตาดูนะครับ ทั้งค้ายา ค้าอาวุธ ฝีมือพวกมันทั้งนั้น บงการมาจากตัวใหญ่ๆ ในกรุงเทพฯนี่แหละ พวกตัวเล็กตัวน้อยเค้าอยู่ในแถวเค้าและไม่เคยขาดคำสั่งนาย นายสั่งฆ่าพระก็ฆ่า สั่งยิงเพื่อนตอนปล้นปืนก็ยิง สั่งจับโต๊ะครูก็จับสั่งคุมใครก็คุม โทษพวกชั้นผู้น้อยไม่ได้ครับ เพราะเค้าไม่มีสิทธิ์คิด (รักไทย,24 ม.ค. 2547,manager.co.th)

นอกจากนี้ยังมีคนที่นับถือศาสนาอิสลามออกมาตอบโต้ข้อกล่าวหาในเว็บบอร์ดด้วย พวกคุณคิดว่าศาสนาที่คุณนับถือก็เป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วหรือ นับถือแต่พวกกูบั้นเจวิด น่าขำสิ้นดี ...มุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกันเมื่อผู้ใดผู้หนึ่งเจ็บปวดคนอื่นก็จะรู้สึกเจ็บปวดด้วย คุณคงไม่มีความรู้สึกอย่างนี้จะสิคะ (มุสลิมเป็นบ่าวของอัลลอฮ, 26 มี.ค. 2551,mthai.com)

สำหรับไอพวกเลวๆ ที่ด่าว่าพระเจ้าและศาสนาของเรา พวกคุณมีสิทธิอะไรถึงมาด่า พวกคุณก็เป็นแค่พวกมนุษย์ชั้นต่ำที่ไม่มีสมองดีๆนี่เอง พวกคุณไม่หน้าถูกสร้างขึ้นมาเหยียบบนแผ่นดินนี้เลย เพราะดูจากความคิดเลวๆของพวกคุณที่จะทำกับมุสลิมนะมันเลวยิ่งกว่าสัตว์เดรัจฉานซะอีก หากพวกคุณยังคิดเลวๆอย่างนี้ต่อไปก็ขอบอกให้รู้ว่า เราไม่เคยกลัวพวกคุณเลย และถ้าหากคุณทำร้ายพี่น้องมุสลิมของเรา คุณก็จงรู้ไว้ว่า พวกเราจะไม่อยู่เฉยแน่ จำเอาไว้ (บ่าวที่ถูกสร้าง 27 มี.ค. 2551, mthai.com)

แสดงให้เห็นว่าความรู้สึกโกรธเกลียดกำลังถูกตอบกลับด้วยความรู้สึกเดียวกัน จากคนต่างชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมไทย

สะใจ ความรู้สึกโกรธเกลียดข้างต้นยังเป็นที่มาของความรู้สึกสะใจเมื่อใจเราได้ถูกจับได้สมน้ำหน้ามัน น่าจะตัดคอมันทิ้งเหมือนที่มันทำกับพวกเราชาวไทยนะ สมน้ำหน้าไอเวร ไอ้มารสังคม (กอล์ฟ, 25 ม.ค. 2551, news.hunsa.com) ความรู้สึกเช่นนี้นอกจากจะแสดงให้เห็นความเกลียดชังแล้วยังเป็นการสร้างความรู้สึกของผู้อ่านให้เกิดอารมณ์ร่วมไปด้วยได้

เห็นใจ สงสาร ชื่นชม เมื่อความรู้สึกโกรธเกลียดตกอยู่กับคนผู้ก่อการร้ายและ/หรือคนมุสลิม ผู้ที่ดูเหมือนจะถูกจัดให้อยู่ตรงข้ามกับคน 2 กลุ่มข้างต้นด้วยความรู้สึกที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงคือ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และคนไทยพุทธ ความรู้สึกสงสารและเห็นอกเห็นใจที่ต้องใช้ชีวิตเสี่ยงอันตราย ไม่ได้รับการปกป้อง ไม่ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกับคนมุสลิมในพื้นที่ รวมทั้งชื่นชมการทำงานของเจ้าหน้าที่เมื่อปฏิบัติการจับใจได้สำเร็จเช่น

เป็นกำลังใจให้ นะคะ ถึงแม้ว่าคุณจะไม่ได้ออกไปจับปืนสู้รบกับใคร แต่ก็กำลังทำหน้าที่ปกป้องประเทศอยู่เหมือนกันค่ะ เห็นใจ และ เข้าใจ ในหน้าที่อันหนักหน่วงค่ะ (แม่นาง, 9 พ.ย.2548, manager.co.th)

สงสารทหาร ตำรวจทำงานทางใต้ และครอบครัว คนไทยทางภาคใต้จังเลย ขอให้พระคุ้มครองท่าน ขอให้บุญบารมีใด ๆ ในบ้านเมืองนี้ได้คลี่คลายปัญหาด้วยเถิด (พรรคฯ, 15 มีนาคม 2550, sanook.com)

คงไม่สามารถบอกได้ว่าความรู้สึกข้างต้นเป็นภาพแทนของผู้คนในชุมชนไทยเสมือนจริงทั้งหมด เนื่องจากยังพบหลายคนที่มีความรู้สึกเห็นใจและเข้าใจคนมุสลิมในพื้นที่ภาคใต้ ด้วยการพยายามอธิบายและขออภัยให้แยกแยะระหว่างผู้ก่อการร้ายกับคนมุสลิม ไม่ให้เหมารวมคน 2 กลุ่มเข้าด้วยกัน

ผู้ก่อการร้ายในภาคใต้ "ไม่ใช่" มุสลิม เพราะสิ่งที่มุสลิมมีเหมือนทุกศาสนาก็คือ "อยากให้ทุกคนเป็นคนดี" ซึ่งทำให้ผมมองพวกโจรในภาคใต้ว่าเป็นแค่กลุ่มก่อความไม่สงบซึ่งไม่มีหลักคำสอนของศาสนาใดๆอยู่ในจิตใจ แต่เป็นเพียงการนำศาสนาอิสลามมาเป็นเครื่องบังหน้าในการก่อการร้าย สิ่งที่ผมอยากให้สื่อทำได้ตอนนี้คือตัดคำว่ามุสลิมออกจากพวกก่อการร้าย ซึ่งผมหวังว่ามันจะเกิดขึ้นในเร็วๆ นี้ (พุทธที่ชื่นชมมุสลิม, 24 ก.ย. 2548, pantip.com)

ผมเข้าใจชาวไทยอิสลามที่รักสันติครับ ศาสนาใดก็อยู่ด้วยกันได้ถ้าไม่รบราฆ่าฟันกัน ขอให้พี่น้องอิสลามที่รักอิสระสันติ อย่าตกเป็นเครื่องมือของพวกมัน รักษาระดับกำลังพลของมันไว้เพียงเท่านั้นละ อย่าได้มีส่วนร่วมเข้าเพิ่มกำลังของมันอีกเลย อัลเลาะห์คุ้มครองครับ (ไท, 14 มี.ค.2550, mthai.com)

มุสลิมดี ๆ ก็มีเยอะแยะ อย่าเอาเรื่องศาสนามาเกี่ยวข้องเลย อยากให้คนในพื้นที่3จังหวัดชายแดนใต้ เข้าใจการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วย พวกเค้าก็ทำตามหน้าที่ ถ้าคุณไม่ผิดจริงยังไง เค้าก็ปล่อยตัวแน่นอน อย่าเรียกร้อง เรื่องมาก ชักจะรำคาญแล้วนะ!!!!อยากให้อำนาจเด็ดขาดมากกว่านี้ จะทำอะไรก็รีบทำ ก่อนที่จะมีผู้บริสุทธิ์ต้องเสียเลือดเนื้อไปมากกว่านี้เลย ขออภัยละ!! (Matsuo, 7 พ.ค. 2550, mthai.com)

แบ่งแยกไทยพุทธ-มุสลิม จากความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ที่จัดเป็น 2 ขั้วตรงข้ามข้างต้นทำให้หลายคนในชุมชนออนไลน์เกิดความรู้สึกแบ่งแยกพวกเขาพวกเรา หลายความเห็นจึงปรากฏออกมาว่า

ทำไมคนไทยพุทธอย่างพวกเรา ไม่ไปรวมตัวปิดล้อมหมู่บ้านอิสลามที่มันสร้างปัญหากับเราบ้างละ คนไทยมีมากกว่าเยอะ ลองมีกลุ่มคนไทยที่ไปอาศัยแผ่นดินพวกแขกแล้วสร้างปัญหาแบบนี้รับรองพวกแขกแหม่งรวมตัวขับไล่แล้วละ (123, 24 พ.ค. 2549, mthai.com)

ถึงเวลาแล้วที่คนไทยพุทธต้องลุกขึ้นสู้ ขึ้นม้วแต่รักสงบ สร้างสมานฉันท์ คนไทยก็ตายมากขึ้นเรื่อยๆ ต้องทำให้พวกมันเห็นว่าเราก็มีน้ำยา (คนใต้, 14 มีนาคม 2550, sanook.com)

พวกเราชาวเบตงจงรวมพลังกัน เราก็เป็นคนจีนคนหนึ่ง ถึงเราจะไม่ใช่คอม. แต่เราสนับสนุนเต็มทีกับนโยบายโจรปราบโจร ในเมื่อ***พวกชาดเดรัจฉานทั้งหลายมารังแกเราก่อน ถึงเวลาแล้วที่เราจะแสดงความยิ่งใหญ่ของเราอีกครั้ง เกลียดนักพวกหมาลอบกัด (คอมมิวนิสต์จงกลับมา. 15 มีนาคม 2550, sanook.com)

อดทนไว้ครับ คนไทยพุทธทุกท่าน ต่อให้อีกก็ร้อยปี มันไม่มีทางสงบหรอก トラบใดในหัวพวกโจร ยังมีแต่คำว่า "เราคือชาวมลายา มาตุภูมิปัตตานี" แฮ้อ .. เป็นกำลังใจให้ (พี่ฟ้า, 8 มี.ค. 2551, mthai.com)

แม้ว่าแนวโน้มข้อความดังกล่าวจะแสดงออกซึ่งการสนับสนุนและเรียกร้องให้ต่อสู้ แต่น่าสังเกตว่าการใช้ถ้อยคำจะแสดงให้เห็นถึงการแบ่งแยกพวกเรา พวกเขา คือคนพุทธ-คนจีน กับคนมุสลิม ที่เริ่มเหมารวมเอาชาวบ้านทั่วไปที่เป็นคนมุสลิมเป็นพวกเดียวกับผู้ก่อการร้ายทั้งหมด

หยุดหิด รำคาญใจ โมโห ความรู้สึกดังกล่าวเป็นความรู้สึกที่ชุมชนไทยเสมือนจริงมีต่อรัฐบาลและนักวิชาการ เห็นว่ารัฐบาลอ่อนแอ ไร้ประสิทธิภาพ นักวิชาการมีความลำเอียงเข้าข้างคนมุสลิมมากกว่าจะใส่ใจคนไทยพุทธในพื้นที่ หลายความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่างๆ มีผู้แสดงความเห็นว่ารัฐบาลไม่ปราบปรามผู้ก่อการร้ายอย่างจริงจัง บ้างก็ว่าประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (2549 – 2550) เป็นมุสลิมเหมือนกันจึงเข้าข้างมุสลิมด้วยกัน

อยากถามพลเอกสนธิว่า นี่คือชัยชนะของประชาชน (อิสลาม) หรือเปล่า และอยากถามนายกรัฐมนตรีว่า เคยประเมินผลงานของ พล.อ.สนธิหรือเปล่าเกี่ยวกับสถานการณ์ใต้ กรุงเทพฯ เพียง 9 จุด ท่านยังประเมินผลงานของ ผบ.ตร.เลย แล้วนี่ โจรใต้ ลอยนวลมา กว่า 3 ปี แล้ว ผมไม่เห็นท่านเด็ดขาดกับก่อการร้ายพวกนี้เลย (คนป่า, 17 ก.พ. 2550, prachathai.com)

มาถึงขนาดนี้แล้ว รัฐบาลยังไม่รู้เลยว่าค้ายเป็นโจร ค้ายเป็นชาวบ้าน ยังคิดไม่ออกหรอกว่าจะกรองคนยังไง สมัยไอ้แม้ว มันยังรู้เลยว่าเป็นแค่โจรกระจอก ม้วแต่ไปขอโทษ ขอสมานฉันท์กะพวกมัน มันจะไปรู้เรื่องได้ยังไง ก็มันยังยิงหัวคนอยู่ทุกวัน (ถึงเวลาต้องเล่นกันแรงแล้ว, 14 มี.ค. 2550, sanook.com)

เวลาชาวพุทธโดน พวกนักวิชาเกิน นักสิทธิฯ นักการศาสนา มันพากันนั่งอมสาก แต่พอพวกชั่วนี้โดนมั่งเท่านั้นแหละ พวกเวรนี้ทุรนทุรายเหมือนถูกน้ำร้อนลวก (หลายเหตุการณ์มันทำตัวเป็นพวกชั่ว, 14 มี.ค. 2550, sanook.com)

ปล่อยตัวอีกแล้วหรือครับ ใจดีจังท่านสนธิ สงสัยฆ่าชาวไทยพุทธยังไม่ถึงยอดที่ตั้งไว้
สมานฉันท์ดีจริงๆ ท่าน (1, 7 พ.ค. 2550, mthai.com)

นอกจากนี้ยังมีกระแสเสียงที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อความ
สมานฉันท์ และหลายความคิดเห็นไม่เห็นด้วยกับ “สมานฉันท์”

น้อยใจในฐานะคนกลุ่มน้อย ความรู้สึกของผู้คนที่จะพูดถึงในท้ายสุดนี้คือความรู้สึกที่ได้รับ
การปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมของคนไทยพุทธ ซึ่งตลอดระยะเวลาความขัดแย้งที่ผ่านมา จะรู้สึกว่าไม่
มีใครรับฟังเสียงของคนไทยพุทธในพื้นที่เท่าใดนัก ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อเหตุการณ์ความรุนแรง ไม่ว่าจะ
เป็นรัฐบาล นักวิชาการ และสื่อมวลชนมักให้อภิสิทธิ์บางอย่าง ให้ความสนใจต่อความเดือดร้อนของ
คนมุสลิมมากกว่า

การได้สิทธิพิเศษไม่ต้องแต่งกายตามกรอบของสถานศึกษา ไม่ต้องเรียนภาษาไทย พูด
ภาษาไทย แต่อยู่ในไทย ไปกินอาหารที่ไหน หน่วยงานนั้น ๆ ก็ต้องเสียงบเพิ่มเพื่อแยกอาหาร
ให้ ขนาดคนของรัฐยังต้องถูกให้เรียนภาษายาวีเพื่อจะได้พูดสื่อสารกับคนของคุณได้เราดู ๆ ไป คิด
อย่างเดียวว่า คนมุสลิมที่ภาคใต้เขาคล้อยตามใจได้อย่างไรในเมื่ออภิสิทธิ์ขนาดนี้ (สิศิรียา, 25 ก.ย.
48, pantip.com)

ผมก็เคยทำงานที่ไกล เป็นราชการเหมือนกัน ที่ได้เหตุการณ์มันไม่ปกติ แต่กระทรวง
สาธารณสุขใช้เกณฑ์แบบปกติของที่อื่น มันไม่น่าถูกต้อง เพราะเวลาพวกมุสลิมขออะไรเห็นให้มัน
หมด แต่ไทยพุทธไม่ให้ พวกนักสิทธิมนุษยชนมันคงถูกพวกมุสลิมมันซื้อไป หรือไม่มันก็ต้องเก็ยทัก
สินแล้วเอาชีวิตของพวกเขาท่านเป็นเดิมพัน (เป็อ, 9 พ.ย. 2548, manager.co.th)

ถ้าคุณเป็นไทยพุทธลองไปอยู่แค่เดือนเดียวก็รู้ความทุกข์ของคนไทยพุทธที่นั่น แต่ถ้าคุณ
เป็นไทยมุสลิมก็ไม่ว่าอะไร เพราะพวกคุณกำลังได้เปรียบคนไทยพุทธ ทำความผิดก็หนีเข้าไปพึ่งร่
งา ศาสนา ข้อเสนขอของคณะสงฆ์และของคุณครูคือความคิดเห็นของคนไทยพุทธในพื้นที่อย่าง
แท้จริง (ไทยใต้, 9 พ.ย. 2548, manager.co.th)

รู้มั๊ย ว่าคนใน3จ.อยู่กันแบบหวาดกลัวสุดๆ แต่ไม่รูจะทำไง ก็อยู่มาแต่เกิดทำไงได้
ยิ่งคนไทยพุทธนะกลัวกันสุดๆ ไม่รูเมื่อไหร่มาจาจบชะที่ ทหาร ตำรวจ นำฉฉานม็ๆคอยลาด
ตะเวนไม่รู้ว่ามาจาทำไรเมื่อไหร่ เลิกทะเลาะกันซะที่หันมาดูแลปัญหา3จ.บ้าง (คนใต้, 7 มี.ค.
2549, pantip.com)

เหตุแห่งความรู้สึก คงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความรู้สึกที่เกิดขึ้นข้างต้นของผู้คนในชุมชนไทย
เสมือนจริงนั้นมีเหตุและที่มาจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัด หากแต่ความรู้สึกดังกล่าว
สะท้อนภาพความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ความ
คิดเห็นในเว็บบอร์ดยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยเสริมที่ช่วยกระตุ้นให้ความรู้สึกต่างๆ ข้างต้นเด่นชัดขึ้น
คือ ความคิดว่าผู้ก่อเหตุไม่ใช่คนไทย ไม่รักชาติ และไม่รักแผ่นดิน และความไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด
ต่อศาสนาอิสลาม

เท่าที่มอง ถ้าตราบไค เขายังคิดว่า เขาเป็น "มุสลิม มากกว่า คนไทย" ปัญหาแบบนี้ก็ไม่มีวันแก้ได้ ผมคิดว่าหลายหน่วยงานก็มองแบบนี้ จึงไม่ค่อยใส่ใจหรือคิดจะแก้ไขปัญหา (จุ๋โจมเหนือ 31 ม.ค. 47)

ทำไมนิยมความรุนแรง อยู่ที่ไหนก็มีปัญหาไปทุกที่ ก่อการร้าย ระเบิดพลีชีพ เข้าใจยากสิ่งที่ประกาศกับการกระทำมันสวนทางกับหนทางสันติ ลึกลับคือความต้องการครองโลกด้วยศาสนาเดียว (ชาวบ้านนอก, 24 ม.ค.2547, manager.co.th)

คุณเป็นคนชาติไหนก็เป็นคนชาตินั้นเกิด อย่ามาเที่ยวแอบอ้างเป็นคนไทย ลูกหลานไทยเลยครับ ... ใครอาจจะคิดว่าทำไมผมจึงไปเรียกพวกนี้เป็นแขก แต่ผมไม่เสแสร้งหรอก ... ทำไมเราไม่ยอมรับความจริงว่าพวกนี้เชื้อสายมาลาญ และนำกฎเกณฑ์เดียวกันกับมาเลเซียใช้กับพลเมืองมาเลเซียเชื้อสายไทยมาใช้บ้าง อาจจะเป็นที่พอใจกันทั้งสองฝ่ายก็ได้ (คนกรุงเก่า, 4 ก.พ. 2547,pantip.com)

...ทำไมคุณถึงแต่งงานกับคนนอกศาสนาไม่ได้ กินอาหารที่คนศาสนาอื่นปรุงก็ไม่ได้เข้าไปศาสนสถานศาสนาอื่นก็ไม่ได้ อะไรที่เกี่ยวกับศาสนาอื่นไม่ได้เลย มันเลยทำให้มุสลิมส่วนใหญ่โลกแคบริเปล่า เกาะกลุ่มรีเปล่า ที่คุณว่าคนพวกนั้นไม่มีการศึกษา ผิดมั้งครับ เขาเรียนครับ แต่เขาไม่ได้เรียนสังคมศาสตร์ เขาเรียนอะไรครับโรงเรียนสอนศาสนา แล้วโรงเรียนพวกนี้ สอนอะไรแบบพันปีที่แล้ว แล้วจะปรับตัวเข้าหาคนอื่นได้ไงครับ (The Pinky and the Brain, 24 ก.ย. 2548, pantip.com)

แล้วพวกเขาก็พากันไปเอาหัวโขกพื้นวันละ 5 เวลา พร้อมกับเชื่อมั่นว่าพระเจ้าจะพาเขาไปสู่สวรรค์ในที่สุด อย่างอื่นข้าไม่สน ใครจะเดือดร้อนข้าไม่สน ถึงข้าจะอาศัยประเทศนี้อยู่ แต่ขอให้พวกข้าเท่านั้นที่อยู่รอดปลอดภัย ก็บอกแล้ว เรื่องอื่นข้าไม่สน ใครจะโดนฆ่าตายอย่างทารุณ พวกข้าก็พากันเดินนวนานกลับบ้านไปนอนอย่างสงบ สุขใจที่พวกเดียวกันไม่เป็นอะไรเท่านั้นก็พอ ขอพระเจ้าคุ้มครองพวกข้าด้วย (บ้านทะเล, 24 ก.ย. 2548, pantip.com)

เราจะร้องเพลงชาติไทยให้ดังที่สุดเท่าที่จะทำได้ เราภูมิใจที่ไทยเป็นเอกราช ถ้าผมเจอนายทองเหม็นผมจะให้ท่านวีรชนผู้กล้าบั่นคอโจรใต้แย่งจริงให้หมดเลยساد (satan_mafia, 15 พ.ค. 2550, pramool.com)อาศัยประเทศไทยอยู่แล้วยังไม่สำนึกบุญคุณ ทำบ้านเมืองปั่นป่วนอีก เลวจริงๆ (- -*, 13 พ.ค. 2551, aromdee.com)

จากข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดในศาสนา ความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมมลายูมุสลิม จึงทำให้คนในสังคมรู้สึกว่าคุณคนมลายูมุสลิม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ใช่คนไทย ไม่รักแผ่นดิน ไม่รักชาติเช่นเดียวกับคนไทยพุทธ

ผลของความรู้สึกที่นำมาสู่ข้อเสนอในการแก้ไขปัญห พื้นที่เว็บบอร์ดต่างๆ ข้างต้นไม่ได้เป็นสะท้อนภาพอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนโดยตรงไปตรงมาเพียงอย่างเดียว แต่หลายข้อความในเว็บบอร์ดได้เสนอความคิดเห็นต่อแนวทางการแก้ปัญหาความไม่สงบซึ่งแสดงให้เห็น

ความรู้สึกของผู้คนในอีกทางหนึ่ง จากการสำรวจพบว่าข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อาจแบ่งได้ 3 แนวทางคือ การสาปแช่ง การใช้ความรุนแรงต่อความรุนแรง การใช้สันติวิธีและสมานฉันท์

สาปแช่ง แนวทางการแก้ไขปัญหาคือข้อเสนอที่สะท้อนให้เห็นลักษณะทางความเชื่อและวัฒนธรรมของคนไทย คือการสาปแช่ง เมื่อตอบโต้ หรือแก้ไขสิ่งใดไม่ได้คนไทยมักจะหาทางออกด้วยการสาปแช่งผู้ที่อยู่ตรงข้าม ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นที่ว่า ขอสาปแช่งให้พวกมันทุกคนจงตกนรกอย่าได้ผิดได้เกิด (คนไท, 6 พ.ค. 2550, mthai.com)

อยู่ในเมืองไทย แล้วทำจี้ จะอยู่ทำ.....ไรวะ ขอให้พวกมันตายทั้งโคตร โดย ฝีมือพวกมันเอง ขอให้คำสาปแช่ง ของทุกคน เป็นผลต่อพวกสารเลวพวกนั้น (Mongdofah, 25 มี.ค. 2551, aromdee.com)

แม้ว่าการสาปแช่งจะแสดงให้เห็นทัศนคติในเชิงลบที่ผู้คนมีต่อกัน แต่ในทางหนึ่งการสาปแช่งอาจเป็นวิธีการให้ผู้คนได้ปลดปล่อยความรู้สึกโกรธแค้น กัดดันที่อยู่ในจิตใจออกมา ซึ่งอาจช่วยลดความรุนแรงของอารมณ์เหล่านั้นไปได้บ้าง

ความรุนแรงต่อความรุนแรง ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาล้วนใหญ่คือการใช้ความรุนแรงตอบโต้ความรุนแรง เพราะคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะใช้แนวทางสมานฉันท์กับผู้ก่อการร้าย ข้อเสนอแนะให้ตอบโต้ด้วยความรุนแรงมีตั้งแต่จับเข้าคุก ประหารชีวิตผู้กระทำผิด ประหารชีวิตทั้งครอบครัว จนกระทั่งใช้มาตรการลงโทษที่โหดร้าย ทารุณ ตามจินตนาการของผู้แสดงความคิดเห็นที่น่าสังเกตุคือการเสนอให้ใช้ความรุนแรงด้วยการนำความเชื่อ ศาสนาหรือวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือในการทำร้ายกัน ดังความเห็นที่ปรากฏต่อไปนี้

ทำไมไม่ยิงมันให้ตายไปเลย เก็บไว้ทำไม เอามาสอบสวนไปก็เท่านั้น ให้การจริงรีเปลาาก็ไม่รู้ แล้วอีกอย่าง น่าจะมีกฎหมายเอาผิดแบบสมัยก่อนไปเลย ฆ่าทิ้งตระกูล จะได้ไม่กล้าทำกันอีก (ParNy, 26 ม.ค. 2551, news.hunsa.com)

ต้องประหารชีวิตมันถึงจะสาสมกับที่พวกมันทำ สารเลวนัก ก้อไปอยู่ในนรกถึงจะเหมาะ กับพวกมัน (นักข่าว, 25 ม.ค. 2551, news.hunsa.com)

เอามันไปขังในคอกหมู1คืน คืนต่อไปขังในกรงหมา แล้วก็ให้มันกินข้าวกับกากหมู สุดท้ายปั้นที่มันยิงครุฑนั้นแหละ ระเบิดหัวมันซะ แล้วเอาเลือดกับมันสมองไปให้หมากิน ส่วนศพมันก็แล้วแต่ ..คิดไม่ออกแล้ว (iiuq@hotmail.com, 25 ม.ค. 2551, mthai.com)

แนวทางสันติและสมานฉันท์ ในขณะที่มีข้อเสนอแนวทางความรุนแรงต่อความรุนแรง ผู้คนส่วนหนึ่งยังคงเห็นว่าสันติวิธีและความสมานฉันท์น่าจะเป็นทางออกที่ดีสำหรับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วันนี้ก่อนที่ทุกอย่างจะสายไปผมอยากจะวิงวอน ให้พี่น้องไทยพุทธ - และพี่น้องไทยมุสลิมหันหน้าเข้ามาดำเนินกันและกัน อย่าง ผู้มีสติ แก้ข้อกล่าวหา กันและกัน อย่างผู้มีศาสนา ประดับใจ

ฟัง และ ให้อภัย ต่อถ้อยคำที่อาจจะขัดใจ ความเป็นบุคคลิกภาพแบบไทย ย่อมหมายถึงความแตกต่างในการตัดสินใจปัญหาเมื่อเทียบกับแถบอื่นในโลก (Hopefull, 24 ก.ย. 2548, pantip.com)

ปัญหาสามจังหวัดชายแดนใต้จะแก้ปัญหาได้ทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมต้องเลิกหวาดระแวงกันเสียก่อนถ้าชาวไทยมุสลิมตายชาวไทยพุทธยังดีใจ หรือชาวไทยพุทธตายชาวไทยมุสลิมยังดีใจเหมือนในปัจจุบันก็คงยังอีกนานที่จะแก้ปัญหาสำเร็จ ผู้นำศาสนาและผู้นำชุมชนในระดับต่างๆต้องพยายามทำทุกวิถีทางที่จะทำให้ความหวาดระแวงเหล่านี้ลดลงและหมดไปเพื่อกลับไปสู่เหมือนอดีตที่ทั้งพุทธทั้งมุสลิมไปมาหาสู่กันอย่างมีความสุข (บังวิน, 17 ก.พ. 2550, prachathai.com)

การใช้กำลังหรือการฆ่าฟันผู้คนอาจทำให้คนเกรงกลัว แต่ไม่อาจได้ใจคนอื่นหรอกครับ การใช้คุณธรรมและความดีงามสิครับที่จะทำให้ผู้อื่นยอมรับเราทั้งกายและใจด้วยความยินดีครับ (wit, 9 มี.ค. 2549, mthai.com)

เราต้องร่วมมือกันทั้งพุทธและอิสลาม ค้นหาตัวชั่วร้ายเหล่านี้ไม่ว่าเขาจะเป็นพุทธหรืออิสลาม ต้องเอาตัวมาลงโทษให้ได้ เพื่อที่ 2 ศาสนาจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขต่อไป เราต้องมีความจริงใจต่อกัน เมื่อพวกคุณรู้ว่าคนมุสลิมคนไหนไม่ดีก็ต้องกำจัดออกไป ทางเราหากเจอว่าคนไทยพุทธคนไหนไม่ดีก็จะกำจัดออกไปเหมือนกัน มันจะเป็นทางออกที่ดีทั้งสองศาสนาต่อไป (เห็นด้วยกับ1103,14 มีนาคม 2550, sanook.com)

ความรู้สึกและความคิดเห็นทั้งหมดข้างต้น ไม่อาจถือเป็นภาพตัวแทนความรู้สึกของผู้คนในสังคมไทยที่มีต่อคน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ทั้งหมด ด้วยเพราะผู้คนในชุมชนเสมือนจริงทั้ง 9 เว็บบ์นี้เป็นเพียงคนกลุ่มที่สามารถเข้าถึงการติดต่อสื่อสารในโลกไซเบอร์สเปซเท่านั้น อย่างไรก็ตามสำรวจเว็บบอร์ดอาจพอทำให้เห็นเค้าร่างว่าความรู้สึกของผู้คนในสังคมไทยโดยทั่วไปเป็นอย่างไร และสิ่งที่ผู้เขียนพบจากการศึกษาเล็กๆ ครั้งนี้คือความรู้สึกข้างต้นมีความสอดคล้องต่อความรู้สึกของผู้คนในพื้นที่ดังที่ปรากฏในกระบวนการสานเสวนากับผู้นำชุมชน ในปี 2549 จัดขึ้นโดยสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่สะท้อนความรู้สึกว่ามีการยึดถือพวกพ้องหรือกลุ่มศาสนาของตนดีกว่าหรือเหนือกว่าผู้อื่น เกิดความกลัวและไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน เริ่มมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน จากเพื่อนกลายเป็นศัตรู มองภาพในแง่ลบต่อกลุ่มผู้ใช้ความรุนแรง ช่วงเกิดปัญหาแรกๆ รู้สึกไม่ชอบสังคมนักของชาวมุสลิม เพราะเหตุการณ์ทำให้เกิดว่าชาวมุสลิมต้องการแบ่งแยกดินแดน ทำให้เกิดความห่างเหิน (สถาบันสันติศึกษา, 2549 : 91 – 98)

ชุมชนเสมือนจริงและชุมชนแห่งความจริง

กิจกรรมที่เกิดขึ้นบนโลกไซเบอร์สเปซ ในปัจจุบันได้เชื่อมโยงไปกับโลกจริง กล่าวคือ เกิดกระบวนการกลั่นกรองสังเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นบนโลกจริง ส่งขึ้นไปยัง โลกไซเบอร์สเปซ และในขณะเดียวกันผู้คนบนโลกแห่งความจริง ก็ใช้ชีวิตโดยการเสพข่าวสาร ข้อมูล ที่อยู่บนโลกไซเบอร์

สเปซ วิธีชีวิตของผู้คนบนโลกไซเบอร์สเปซ กับ วิธีชีวิตของผู้คนบนโลกจริง (สังคม สังฆจร และ พีระ ลีวฉม www.thaitopic.com)

ด้วยลักษณะที่พิเศษของไซเบอร์สเปซทำให้เราสัมผัสความรู้สึกของคนในสังคมที่มีต่อคน 3 จังหวัดชายแดนใต้ชัดเจนมากขึ้น จากความรู้สึกหลากหลายข้างต้นในพื้นที่ชุมชนเสมือนจริงสะท้อนความคิด ทศนคติ และความสัมพันธ์ของคนในสังคมอย่างไร

คำตอบแรกน่าจะบอกได้ว่าคนในชุมชนเสมือนจริงส่วนใหญ่ไม่ได้คิดว่าคนมุสลิมใน 3 จังหวัดเป็น “พวกเดียวกัน” หรือ “ไม่ใช่คนไทย” ด้วยกัน การใช้คำเรียกตัวเองว่ามลายูถูกมองว่าต้องการแบ่งแยกตัวเอง ไม่ต้องการเป็นคนไทย สะท้อนถึงทัศนคติที่ไม่เปิดกว้างในการยอมรับอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่มีสัญชาติและความเป็นพลเมืองไทยด้วยกัน

คำตอบที่สองภาพความสัมพันธ์ของผู้คนติดกับอยู่ในสภาวะแบบคู่ตรงข้ามผู้ก่อการร้ายกับผู้ถูกระทำ คนมุสลิมกับคนไทยพุทธ/ข้าราชการ/ทหาร/ตำรวจ พวกเขากับพวกเรา ส่งผลให้เกิดความรู้สึกต่อกันในลักษณะคู่ตรงข้ามคือ เกลียดกับรัก โกรธกับสงสารเห็นใจ ความรู้สึกร่วมเป็นพวกพ้องเดียวกันกับความรู้สึกแบ่งแยกและกีดกัน การแบ่งคู่ตรงข้ามแบบนี้แสดงให้เห็นอคติและความสัมพันธ์ที่แตกแยก ความรู้สึกที่เป็นคู่ตรงข้ามทำให้เกิดการเหมารวม ประทับตรา และสร้างภาพตัวแทนของคนกลุ่มต่างๆ ขึ้นมา เช่นใจร้าย = มุสลิม = การแบ่งแยกดินแดน = ไม่รักชาติ = ไม่สำนึกบุญคุณ = พวกเขา/พวกมัน ไทยพุทธ = ผู้ตาย/ได้รับบาดเจ็บ/ผู้ถูกระทำ = ไม่ได้รับความเท่าเทียม = พวกเรา เช่นนี้แล้วแสดงให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ไม่แยกแยะถึงความหลากหลายของผู้คนที่มีทั้งคนไทยพุทธที่ไม่ดี คนมุสลิมที่ดี คนไทยพุทธที่เป็นผู้กระทำ และคนมุสลิมที่เป็นผู้ถูกระทำ หรือเห็นว่าคนไทยพุทธและคนมุสลิมก็รู้สึกกลัวและไม่ปลอดภัยเช่นเดียวกัน ในขณะที่คนไทยพุทธจำนวนหนึ่งเห็นว่าคนมุสลิมเป็นกลุ่มคนรักพวกพ้อง ไม่เปิดรับคนที่ไม่ใช่มุสลิม ความคิดเห็นต่างๆ ในเว็บบอร์ดก็สะท้อนให้เห็นถึงการจัดแบ่งพวกพ้องและกีดกัน “คนที่ไม่ใช่ไทย” ไม่ให้เข้าพวกเช่นเดียวกัน

คำตอบที่สามในขณะที่เสียงของคนไทยพุทธในพื้นที่ไม่ปรากฏที่อื่นๆ แต่เสียงของคนที่ไม่ใช่มุสลิมในชุมชนไทยเสมือนจริงดูจะเป็นเสียงที่ดังในการแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเอง เสียงของคนมุสลิมในเว็บบอร์ดแทบจะไม่ปรากฏเลย พบบ้างที่เข้ามาตอบโต้ต่อกรกล่าวหาที่พาดพิงถึงศาสนาอิสลาม ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของคนทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนเสมือนจริง ซึ่งอาจเชื่อมโยงกับสังคมจริงๆ ได้ การที่คนมุสลิมจำนวนน้อยเข้าไปแสดงความคิดเห็นในเว็บบอร์ดอาจเป็นเพราะคนมุสลิมไม่ต้องการตอบโต้หรือเข้าไม่ถึงการสื่อสารแบบนี้ หากพิจารณาเรื่องนี้ร่วมกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อต่างๆ จะพบว่าเสียงของคนมุสลิมไม่ค่อยจะปรากฏในสื่อไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ หรือวิทยุ ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้ว่าสื่อเหล่านี้มีเงื่อนไขเชิงโครงสร้างการบริหารทำให้เกิดข้อจำกัดในการให้พื้นที่ต่อเสียงของคนมุสลิม ขณะที่สื่ออย่างอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่เปิดกว้าง

ด้านเสรีภาพแก่ผู้คนโดยไม่จำกัดเพศ วัย ชาติพันธุ์ ความเชื่อ แต่ก็ยังคงไม่มีเสียงของมุสลิมในสังคมไทยในเว็บไซต์ หรือเว็บบอร์ดทั่วไปเท่าที่ควร ทั้งที่คนมุสลิมจำนวนมากก็เข้าถึงสื่อคอมพิวเตอร์และรวมตัวกันอยู่ในเว็บไซต์ของมุสลิม

คำตอบสุดท้ายคือคำถามที่ต้องการให้ผู้อ่านช่วยกันลองหาคำตอบก็คือ น่าสนใจว่าในผู้คนส่วนใหญ่ในเว็บบอร์ดเหล่านี้มองเห็นว่าคนไทยพุทธ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เป็นผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงแต่เพียงฝ่ายเดียว แทบจะไม่ปรากฏความเห็นที่มองเห็นว่าคนมุสลิมก็เป็นผู้ถูกกระทำเช่นเดียวกัน งานวิจัยของศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรีหลายชิ้นมีข้อค้นพบว่าคนไทยพุทธและมุสลิมเสียชีวิตและบาดเจ็บในเหตุการณ์รุนแรงในสัดส่วนที่เท่าๆ กัน แต่เหตุใดคนในชุมชนไทยเสมือนจริงส่วนใหญ่จึงมองไม่เห็นข้อเท็จจริงอันนี้ กลับมองเห็นแต่การตาย การบาดเจ็บของกลุ่มคนดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น ความผิดพลาดของการสื่อสารข้อมูลนี้อยู่ตรงไหน หรือความรู้สึกของผู้คนบดบังข้อเท็จจริงเหล่านี้ไปเสียสิ้นแล้ว

หากเชื่อว่าความรู้สึกและอารมณ์ของคนมีส่วนในการสร้างอคติ ความลำเอียง ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม สิ่งที่ปรากฏออกมาจากการสำรวจความรู้สึกของคน (อย่างคร่าวๆ) ในงานชิ้นนี้น่าจะประเมินได้ว่าความสัมพันธ์ของคนในสังคมไทยได้ระดับหนึ่ง ความสัมพันธ์ที่เห็นในเว็บบอร์ดนั้นมีทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยพุทธนอกพื้นที่กับคนไทยพุทธในพื้นที่ ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน รู้สึกถึงความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ความรู้สึกของไทยพุทธนอกและพื้นที่ต่อคนมุสลิมในพื้นที่ (และอาจจะนอกพื้นที่ด้วย) เป็นไปในทางลบ ซึ่งอาจนำไปสู่ความรู้สึกหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจ ตลอดจนถึงความสัมพันธ์ที่ห่างเหินต่อกันมากขึ้นเรื่อยๆ ความรู้สึกของคนไทยพุทธทั้งในและนอกพื้นที่ต่อรัฐบาลและนักวิชาการสะท้อนภาพบางอย่างที่น่าสนใจคือ ในขณะที่งานวิจัยหลายชิ้นบอกว่าคนมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้รู้สึกถึงการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียม แบ่งแยก และกีดกันของรัฐบาลต่อประชาชนมุสลิมในพื้นที่ คนไทยพุทธในพื้นที่ก็รู้สึกไม่ต่างกัน รัฐบาลในความรู้สึกของไทยพุทธให้ความสนใจและอภิสิทธิ์ต่างๆ กับคนมุสลิมมากกว่าคนไทยพุทธ

หากย้อนกลับไปดูงานวิจัย 2 เรื่องในพื้นที่อินโดนีเซียข้างต้นจะเห็นว่าไซเบอร์สเปซเป็นทั้งพื้นที่สะท้อนภาพความรู้สึกและความสัมพันธ์ของผู้คนได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันโดยตัวพื้นที่ก็สามารถสร้างพลังอำนาจในการต่อรองระหว่างคู่ความสัมพันธ์ต่างๆ ได้ นอกจากพื้นที่เสมือนจริงจะเปิดให้ผู้คนแสดงอัตลักษณ์ อารมณ์ ความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ พื้นที่แห่งนี้ก็ยังมีประโยชน์ในการเป็นพื้นที่ให้ผู้คนได้ช่วยระบายน ปลดปล่อย ความรู้สึกอัดอั้นคับข้องใจ ความรู้สึกรุนแรงในเชิงลบ ที่อาจให้ผลในทางบวกไม่ให้คุณหม้ออารมณ์ของผู้คนสูงเกินกว่าที่จะหยุดยั้งได้

พื้นที่ชุมชนเสมือนจริงจึงอาจเป็นอีกสนามการศึกษาที่จะนำพาให้สังคมไทยเข้าใจสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นที่ไม่ค่อยมีผู้ศึกษาอย่างเรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทยกับคนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หากจะมีผู้ศึกษาเรื่องราวเหล่านี้เป็นงานวิจัยซึ่งน่าจะนำไปสู่การสร้างเครื่องมือวัดความรู้สึกของผู้คนในสังคมไทย ต่อเพื่อนร่วมชาติต่างศาสนาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังอาจวัดภูมิทัศน์ความรู้สึกของผู้คนว่าในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ผู้คนในสังคมไทยมีความรู้สึกเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร โกรธเกลียดกันมากขึ้น หรือเห็นใจกันน้อยลงหรือไม่ และด้วยปัจจัยใดบ้างที่จะส่งเสริมหรือกระตุ้นให้คนเห็นใจกันมากขึ้น เกลียดชังกันน้อยลง

บรรณานุกรม

นฤพนธ์ ดั่งวงวิเศษ (แปล) . *The Cyberspace Anthropology*. โดย David Hakken ใน *นักมานุษยวิทยาเปรียบเทียบเหมือนห้าวไมย (รวมบทความทางมานุษยวิทยา)*, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2547.

ผู้นำชุมชนกับกระบวนการสานเสวนา. สงขลา :สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2549.

http://www.aromdee.net/view/view_forward.php?id=3693&tb=pic

http://en.wikipedia.org/wiki/Virtual_community

http://www.kalimunro.com/article_conflict_online.html

<http://www2.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber=207129&Mbrowse=9>

<http://www2.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber=152738&Mbrowse=9>

<http://www2.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber=153629&Mbrowse=9>

<http://www2.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber=1578&Mbrowse=9>

<http://www2.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber=80016&Mbrowse=9>

<http://www2.manager.co.th/mwebboard/listComment.aspx?QNumber=13779&Mbrowse=9>

<http://news.hunsa.com/detail.php?id=1229>

http://news.sanook.com/region/region_109365.php

<http://www-usr.rider.edu/~suler/psyber/disinhibit.html>

http://www.prachatai.com/05web/th/home/comment.php?mod=mod_ptcms&ContentID=6975&SystemModuleKey=HighlightNews&System_Session_Language=Thai

http://www.southpeace.go.th/webboard/webboard_AP.php?Category=xxx

<http://webboard.mthai.com/52/2007-05-06/320077.html>

<http://webboard.mthai.com/5/2006-03-07/206492.html>

<http://webboard.mthai.com/5/2006-05-24/238487.html>

<http://webboard.mthai.com/52/2007-05-06/320077.html> - 230k